

Pakollinen sotaväenotto ja asevelvollisuus

Yhdysvaltain senaatin jarruttajain estäessä kauppalaivaston asestamlain joutumasta hyväksytyksi kongressin viime istuntokaudella, jäi eräs toinen tärkeä lakiehdotus niinkään lopullista hyväksymistä vaille.

Tarkotamme yleistä asevelvollisuuslakia, tai, kuten sen nimi asianomaisen valiokunnan mietinnössä kuuluu, "laki sotilas- ja merisotilasharjoitusten aikaansaamiseksi Yhdysvaltain kansalaisille".

Edellämainittu laki oli kytketty armeijan menoarvion yhteyteen. Siinä tapauksessa, että senaatti olisi ennättänyt hyväksyä viime mainitun olisi asevelvollisuuslaki tullut hyväksytyksi samassa rytäkässä. Edustajahuone olisi ehkä ennättänyt käsitellä sen sovitteluehdotuksen, joka tästä lisäyksestä olisi johtunut ja niin olisi varusteluvouhottelijain vuosikausia uneksima asevelvollisuuslaki saatu aikaan ikäänkuin kädenkäänteessä vain.

Näin lienevät varusteluintoilitat suunnitelleet. Jarruttajain toimenpiteet kauppalaivojen asestamlakia vastaan tekivät kuitenkin tämän suunnitelman tyhjäksi ja niin jäi esitys lepäämään toistaiseksi.

Kongressin ylimääräisessä istunnossa oli esityksen määrä tulla esille uudestaan. Varusteluintoijain taholla oltiin jo etukäteen varmoja siitä, että se joutuu hyväksytyksi. Käytiinhän sen hyväksymisen puolesta ankaa taistelua, uhrattiin satoja tuhansia "kansan valistamiseksi" ja isänmaallisen innostuksen luomiseksi, mutta sitten tuli tapahtu-

main kullussa pieni käänne, jota ei oltu huomattu ottaa lukuun: jouduttiin sotaan ja senkautta toisenlaisiin tarpeisiin, jotka vaativat toisenlaista menettelyä.

Hallituksen taholta esitettiin ehdotus pakollisen sotaväenoton käytäntöönottamisesta. Periaatteelliselta kannalta katsoen eivät nämä ehdotukset, asevelvollisuus ehdotus ja pakollinen sotaväenotto, suurestikaan eroa toisistaan, mutta käytännöllisessä suhteessa on eroitus huomattava. Edellinen tarkoittaa koko kansan miespuolisen väestön harjoittamista tulevaisuudessa tapahtuvaa käyttöä varten, jälkimäinen vain määrätyn osan ottamista ja harjoittamista kiireellistä tarvetta varten.

Hallituksen esityksessä pakollisen sotaväenoton käytäntöönottamisesta, joka esitys tätä kirjotettaessa on kongressin käsiteltävänä, esitetään, että kaikki miespuoliset kansalaiset ja kansalaisiksi aikovat jotka ovat täytäneet 19 vaan ei vielä 26 vuotta, ovat velvolliset ilmottautumaan sotapalvelukseen. Näistä ilmottautuneista otetaan määräyksen mukaan tarpeellinen määrä miehiä armeijaan, siten mentellen, että sotaväkeenotto jakautuu tasaisesti väkiluvun mukaan jokaisen valtion osalle. Presidentille on jätetty valta vapauttaa sotaväenotosta sellaiset henkilöt, joita välttämättä tarvitaan teollisen tuotannon palveluksessa. Itsestään vapautuvat luonnollisesti ruumiillisesti kykenevät sekä erinäiset toiset, tarkemmin määrättyillä esteillä varustetut henkilöt.

Käsittääksemme edelläolevien suunnitelmien käytännöllisen eroavaisuuden voimme hieman muistella niitä aikoja, jolloin yleinen asevelvollisuus Suomessa pantiin käytäntöön. Kysymyksessä oli ainoastaan noin 12 tai korkeimmassa määrässä 20,000 miehen "harjottaminen". Suomen kadettikoulusta oli aikojen kuluessa valmistunut joukko upseereja, jotka palvelivat Venäjällä, tai olivat joillakin muilla aloilla, joilta he olivat helposti saatavissa varsinaiseen "ammattiinsa". Siitä huolimatta ilmeni alussa tuntuva "opettajan" puutetta. Varsinkin alipääällikkökunta oli riittämätön. Tarvittiin määrätty aika ennenkuin saatiin riittävä määrä näitä "pikkupäälliköitä" reservikomppanibita harjottelemaan.

Jos Suomessa sensijaan olisi ollut pakollinen sotaväenotto kysymyksessä, ja samainen määrä vakinaista väkeä kuin mitä siellä oli, niin tuskinpa tätä puutetta olisi ollut laisinkaan.

Samat käytännölliset vaikeudet, joita pienessä Suomessa saatiin kokea, ilmenevät kaikkialla muuallakin. Jokaisen sotapalvelukseen kykenevän kansalaisen harjottaminen ei käytännöllisessä suhteessa ole mikään pikkiasia. Se vaatii, tullakseen toteutetuksi, laajan koneiston, jota koneistoa ajan kuluessa täytyy "valmistaa".

Sangen todennäköiseltä näyttää, että varusteluintoilijamme, edellyttäen, että pakollinen sotaväenotto otetaan käytäntöön ja sen vallitessa yleisen asevelvollisuuden käytäntöönottamiseksi tarvittavaa koneistoa valmistellaan tulevat esittämään asevelvollisuusehdotuksensa uudelleen jonkun ajan kuluttua.

Yhdysvaltain imperialisteille lie-nee pakollinen asevelvollisuus siksi mieleinen järjestelmä, että sen voimaansaattamisyrityksistä ei hevillä luovuttane.

Siltä varalta, että esitys jonakin kauniina hetkenä uudelleen tulec esille kannattanee siihen tutustua. Valiokunnasta palatuaan on senaatissa esillä ollut esitys lyhyesti kerrottuna seuraava:

Jokaisen Yhdysvaltain kansalaisen on 19 ikävuotensa täytettyään ilmoitauduttava sotilasharjoituksiin. Harjotusaika määritellään kundeksi kuukaudeksi. Vapautetut harjoitusvelvollisuudesta ovat: ruumiillisesti kykenemättömät sekä meri- tai maaväessä palvelevat.

Välillistä vapautusta harjoituksista saavat: sellaiset joilla on läheisiä omaisia elätettävänä, sekä sellaiset joiden uskonto kieltää heitä aseita kantamasta.

Viimemainittujen suhteen on olemassa säädös jossa määrätään, että heitä voidaan käyttää asetomina armeijan palveluksessa. Elättäjävelvollisuuden perusteella vapautettujen, samoin kuin sellaisten ruumiillisesti kykenemättömien joiden parantumisesta on toivoa, on uudelleen ilmoitauduttava tarkastukseen kunnes ovat täyttäneet 25 vuotta, jolloin heidät lopullisesti vapautetaan harjoitusvelvollisuudesta, jos nimitään alkuperäinen, vapautuksen aiheuttanut syy edelleen on olemassa.

Tarkastuksessa hyväksytyt nuorukaiset ovat velvolliset otamaan osaa määrättyihin sotilasharjoituksiin ja ovat velvolliset astumaan sotapalvelukseen silloin kuin "maa joutuu puolustus-sotaan, tai syytä ilmaantuu joka saattaa oletamaan, että puolus-

tus käy tarpeelliseksi". Heidät kirjotetaan nimittäin kansalaisten reserviarmeijan nimellä kulkevaan väkeen, johon kuuluvat siksi kunnes ovat täyttäneet 28 vuotta.

Paitse ylläolevia määräyksiä säätää laki, että ketään sellaista henkilöä, joka ei ole ottanut osaa sotilasharjoitukseen tai omaa todistusta, että hän on vapautettu niistä, ei saa ottaa työhön. Rikkomukset lakia vastaan, niihin luettu ylläoleva työnantajan rikkomuskin, rangaistaan korkeintaan tuhannen dollarin sakolla tai vuoden vankeudella, tai molemmilla yhdistettyinä.

*

Yleisen asevelvollisuuden historia on läheisesti yhdistetty porvarillisen järjestelmän kehityshistoriaan. Sen syntysanat lausuttiin vajaa vuosikymmen jälkeen Ranskan vallankumouksen, joka, kuten tiedetään, kukisti etuoikeutettujen säätyjen erikoisoikeuksia maailmasta ja tasoitti tien nykyiselle kauppa-imperialistiselle kehitykselle.

Isänmaata uhkaava vaara, oli se loihitusana jota Ranskan neuvokunnassa käytettiin lakiehdotuksen läpiajamiseksi, jolla sittemmin tuli olemaan suurempi merkitys kuin millään eduskunnan hyväksymällä lakiehdotuksella maailmassa.

Isänmaata uhkaavan vaaran loihitusana on samallaisten lakitekeleiden läpiajamiseksi sittemmin käytetty muuallakin. Ja missä sitä ei ole käytetty, on asevelvollisuuden juurruttaminen käynyt vaikeaksi ja kohdannut vastuksia, joita ainoastaan mitä ankarimmilla toimenpiteillä on voitu kukistaa.

Kun Ranskan tasavalta vallankumouksen kautta kohosi entisen etuoikeutettujen säätyjen ja kuningaskunnan raunioista, olisi se kieltämättä tarvinnut kaiken sisäisen voimansa, voidakseen menestyksellä toimeenpanna niitä perinpohjaisia uudistuksia, joita vallankumousta tehdessä suunniteltiin. Ilmeisesti ei sen aikuisissa porvarihallituksen miehissä liioin uudistusten harrastajia puuttunut. Porvarisvalta oli vielä siihen aikaan sangen lähellä kansanvaltaa. Mutta yleisen politiikan suunta muuttui yhtäkkiä sellaiseksi, että tarvittiin voimat maan itsenäisyyden puolustamiseen; vain rippeitä jäi uudistusten toimeenpanemiseen.

Ulkopuolisen vaaran torjumiseksi esitettiin heti alussa toimenpiteitä, jotka suuresti lähentelivät yleistä asevelvollisuuspakkoa. Niitä torjuttiin uudistusmiesten taholta, siksi kunnes syyskuussa 1798 (19 Fructidor vallankumouksen ajanlaskun mukaan) kenraali Jordan esitti ehdotuksen yleisen asevelvollisuuden käytäntöönottamisesta Ranskassa, joka ehdotus hyväksyttiin.

Tasavalta arveli tällä toimenpiteellä voivansa torjua hartioiltaan ulkopuoliset viholliset. Siinä ei suuresti erehdyttykään, mutta kenties verisemmin erehdyttiin sinä kun kuviteltiin asevelvollisuutta tultavan käyttämään ainoastaan maan puolustukseen.

Lain käytäntöön tultua oli Ranskan sotilashallinnolle annettu ase, jota häikäilemättömästi käyttäen saattoi käyttää vaikkapa millaisten suuruusnelmien toteuttamiseksi tahansa. Napoleon, tehtyään valtiokaappauksensa ja ryhdyttyään kukista-

maan Europpaa, saattoikin ylepeästi sanoa vastustajilleen: "Minulla riittää 30,000 miestä uhrattavaksi vaikkapa joka kuu-kausi!"

Edellämainittu laki oli kuitenkin melkolailta sävyisä, verrattuna niihin lakeihin, joita Ranskan asevelvollisuuslakia esimerkkinä käyttäen, myöhemmin on hyväksytty miltei jokaisessa valtiossa. Laissa oli m. m. säädös, joka salli nuorukaisen ostaa itsensä vapaaksi sotilasvelvollisuudesta. Tätä säädöstä käyttivät varakkaat hyväkseen. Hallitus tuli täten saamaan ei ainoastaan tykinruokaa, vaan myöskin ruutirahaa — saman lain avulla.

Preussilaiset, jotka Napoleonin sotien kautta kaikista tuntuvammin joutuivat ranskalaisen asevelvollisuuslain "siunausta" kokemaan, riensivät heti tilaisuuden saavuttua omistamaan itselleen saman siunauksen. Muuttivat aikaisemmin voimassa olleet rajotetut sotilasvelvollisuus-säädökset yleiseksi asevelvollisuudeksi. Menivätpä perinpohjaisuudessaan askelta pitemmälle kuin ranskalaiset, ja hävittivät kaikki sellaiset poikkeussäädökset, joiden avulla jotkut yksilöt saattoivat vapautua asevelvollisuustaakasta. Preussin asevelvollisuus oli ehdottomasti yleinen. Sitä täydensi vielä tappamistaidon muodostaminen varsinaiseksi tieteeksi, ja sotakurin kehittämisen korkeimmalle asteelle ...

Europan toisissa maissa oli voimassa sotilasjärjestelmiä, joissa sotilaspakko rajottui erityisiin ryhmiin, tai perustui niiden järjestelmä värvättyyn väkeen. Saksan ja Ranskan välisen sodan jälkeen alkoivat nämä järjestel-

mät kaikki luuhistua ja asevelvollisuuspakko astui niiden tilalle. Niinpä Venäjä otti käytäntöön asevelvollisuuden vuonna 1874, Suomessa tuli se käytäntöön vasta 1881, ja Rumaniaassa, mainitaksemme yhden esimerkin lisää, vasta niin myöhään kuin vuonna 1891.

Kuten jo mainitsimme oli asevelvollisuuspakon käytäntöönottaminen kaikkialla selitetty aiheutuneen tarpeesta puolustaa omaa maata. Suomenkin valtiösäädyt, hyväksyessään asevelvollisuuslain vuoden 1878 valtiopäivillä, sisällyttivät lakiin säädöksen, jonka mukaan Suomen asevelvollisia sai käyttää ainoastaan maan puolustukseen; mutta yleisymmärryksen kaikkialla oli, että maan puolustukseen näitä joukkoja tullaan käyttämään.

Viime aikojen historia on opettanut, miten äärettömän verisesti tämän tapaisissa unelmissa voidaan pettyä. Siitä huolimatta niitä unelmia yhä edelleen unelmoidaan ...

*

Isänmaallisesta innostuksesta huolimatta, jota asevelvollisuuslakien käytäntöontultua yritettiin lietsoa nuorisoon, ei viime mainittu läheskään täydellisesti alistunut tämän pakon alle. Miltei jokaisessa maassa löytyi sellaisia nuorukaisia, jotka keinoilla millä tahansa yrittivät päästä tästä isänmaallisuudesta vapaaksi. Sormien katkomiset ja muiden samallaisten ruumiinvikojen tahalliset aiheuttamiset, tarkoituksella vältyttyä sotapalveluksesta, olivat huomattavina ilmiönä miltei kaikkialla. Tosin ainoastaan pieni prosentti nuorukaisis-

ta ryhtyi tähän epätoivoiseen tekkoon, mutta rajotetussakin mitatakaavassa oli näillä tapauksilla merkityksensä. Ne osottivat, että varsinaista halua sotilasammattiin ei kaikilla nuorukaisilla ollut, vaikka ammatti verhoitiin isänmaallisuuden innostavalla verholla.

Kuuluisimmat isänmaallisuuden vastustusyritykset ilmenivät Egyptissä 1830-luvulla. Mehemet Ali, anastettuaan Egyptin hallituksen, ryhtyi heti sovelluttamaan asevelvollisuutta käytäntöön maassa. Jokainen nuorukainen täytettyään 19 ikävuotensa kutsuttiin aseisiin. Nimellisesti piti asevelvollisuuden kestää 12 vuotta, mutta käytännössä useat joutuivat palvelemaan hallitsijaansa 30 vuotta. Egyptin asevelvollisessa armeijassa ei kotimaisia komentajia ollut laisinkaan, vaan toimivat opettajina ja johtajina turkkilaiset ja kirasilaiset upseerit, jotka itse olivat saaneet opetuksensa ranskalaisilta.

Isänmaallisuuden puuteko lie ollut, tai vaikuttiko asiain kehitykseen muitakin tekijöitä, jääköön tässä selvittämättä. Tosi asia oli, että egyptiläiset joukotain yrittivät vapautua asevelvollisuudesta. Yleisesti käytettiin tämän tarkoituksen saavuttamiseksi sellaista keinoa, että oikeaan silmään asetettiin pala hopeahapoketta, joka sai olla siellä siksi kunnes näkö oli mennyt. Kun tämántapaisia ruumiinvikoja alkoi ilmaantua liian paljon keksi Mehmet sellaisen vastakeinon, että hän muodosti näistä "silmäpuolista" erityisiä armeijaosastoja, jotka harjotettiin ampumaan vasemmalla kädellä ja tähtäämään vasemmalla silmällä. Näitä vasenkätisiä kerrotaan

Egyptin armeijassa olleen tuhansia.

Pakkokeinonsa avulla onnistui Mehmet luomaan armeijan, joka Syrian sodissa niitti mainetta ja kasaili etuja hallitsijalleen. Hän saattoi olla tyytyväinen "saavuttamiinsa tuloksiin". Vähät liikutti nousukasta se seikka, että tämä tulos oli saavutettu vapautta harrastavien beduinien oikeuksien polkemisella ja käyttämällä ankarampia pakkokeinoja mitä uudempi historia tuntee.

Valtaanpyrkijät eivät jouda ajatella ihmisoikeuksista. Heidän pyrkimystensä kannustajana on vain päämäärä johon he tähtäävät. Kauppaimperialistit, nykyajan nousukkaat, eivät suinkaan tässä suhteessa anna edeltäjilleen periksi. Kansa, joka heidän viitottamaansa tietä alkaa taivaltaa joutuu ennemmin tai myöhemmin sen kokemaan. Mutta se ei estä nykyajan kansojen suurta enemmistöä vielä toistaiseksi kulkemasta, ainakin näennäisesti, imperialistien viitottamaa tietä, varsinkin jos tuo tie on joillakin yleillä tunnusmerkeillä viitotettu.

*

Sen jälkeen kun ylläoleva oli kirjoitettu ja ladottu on Yhdysvaltain kongressi hyväksynyt lain pakollisesta "sotaväenotosta arvan kautta". Lain mukaan ovat kaikki miespuoliset henkilöt, jotka ennen kesäkuun viidettä päivää 1917 täyttivät 21 vuotta vaan eivät olleet täyttäneet 31 vuotta velvolliset rekisteröimään. Rekisteröidyistä otetaan sotapalvelukseen ensin tarpeellinen määrä vakinaisen väen ja kansalliskaartien täyttämiseksi ja senjälkeen varsinaiseen asevelvollisten armeijaan ensi kut-

sunnassa 500,000 ja toisessa 500,000 miestä. Asevelvollisuutta suorittamaan saattaa lain mukaan joutua noin miljoonan ja kolmisen sataa miestä, riippuen siitä kuinka paljon vapaaehtoisia tarjokkaita on vakinaiseen väkeen ja kansalliskaarteihin.

Rekisteröimisvelvollisia ovat kaikki edelläolevan ikärajan sisällä olevat miespuoliset henkilöt. Asevelvollisen suhteen on olemassa vissejä rajoituksia, joista mainittakoon seuraavat: henkisesti ja ruumiillisesti kykenemättömät sekä vakinaisen sotaväen ja laitosten palveluksessa olevat ynnä valtioviroissa olevat vapautuvat kokonaan palveluksesta. Välikäisesti voidaan palveluksesta vapauttaa erinäisissä tärkeissä tuotantolaitoksissa toimivat sekä sellaiset, joilla on perheitä elätettävänä ynnä uskonnollisista syistä sotaa vastustavat; viimeainittuja ei kuitenkaan vapauteta sotaväestä, ainoastaan aseenkantamisesta voivat vapautua. Tähän mennessä julkistujen selostusten perusteilla ei voi varmuudella sanoa tulevatko asevelvollisuuden alaiseksi myöskin maassa asuvat ulkomaalaiset, tai rajottuuko se kansalaisiin. Rekisteröimisestä tiedetään, että se käsittää kaikki, ulkomaalaisetkin siihen luetuna.

Pakollisen sotaväenoton alaiseksi joutuvat saavat aikoinaan sotatoimistolta ilmoituksen siitä onko heidät kutsuttu palvelukseen tai hylätty. Palvelukseen kutsuttujen on määräyksen mukaan ilmoittauduttavat kutsunpaikalle, josta heidät siirretään harjoitusleireille saamaan sitä harjoitusta jota nykyajan sotilas niin tärkeästi tarvitsee.

Edelläolevan yhteydessä lienee

mielenkiintoista arvioida kuinka suuri erä asevelvollisuuslain alaisista joutuu sotapalvelusta suorittamaan. Sitä arvioidaksemme sietää meidän palauttaa muistiimme vertauslukuja "vanhasta maasta" siltä ajalta, jolloin asevelvollisuus siellä oli käytännössä. Kuten tiedämme palveli Suomen asevelvollisista jokainen kelpoisuusehdot täyttänyt henkilö, joko vakinaisessa väessä tai reservissä. Yhteinen lukumäärä kolmen vuoden kutsunnoista lienee vaihdellut siinä 17,000 ja 26,000 vaiheilla, keskimäärä siis ollen lähimain yksi prosentti maan väestöstä. Palveluksessa oli, kuten tiedämme, kolme ikäluokkaa. Yhdysvalloissa joutuu uuden asevelvollisuuslain kautta yhdeksän ikäluokkaa kutsuntaan ja sotilaiden yhteissumma uuden armeijalain mukaan on lähimain kaksi prosenttia väestöstä — kun kaikki aselajit otetaan lukuun. Asevelvollisia tulee olemaan lähes puolitoista prosenttia maan asukasluvusta.

Olettaen, että kelpoisuusehdot täällä olisivat suunnilleen samat kuin Suomessa ja olettaen edelleen, että kansan sotakelpoisuus yleensä täällä olisi sama kuin Suomessa ja edelleen, että edellämainitut ikäluokat antavat yhtä paljon "ainesta" kuin mainitsemamme ikäluokat Suomessa, joutuissimme tulokseen, että asevelvollisista vähän enemmän kuin joka kolmas mies joutuu sotapalvelukseen.

Mutta edelläoleva on, kuten sanottu, pelkkää olettamusta. On mahdollista, että kelpoisuusehdot ovat lievemmat, mahdollista on myöskin, että sotilasainesta täällä on suhteellisesti enemmän; samoin kuin on mahdollista, että suhde on päinvastainen. Kaikes-

sa tapauksessa saatettanee ennustaa, että sotakelpoisista joka kolmas joutuu kutsuttavaksi lopullisessa kutsunnassa; ja sikäli kuin kelpoisten riveistä erityisten

ehtojen perusteella henkilöitä vapautetaan, sikäli tiukkenevat vallinnan rajat kutsunnan alaisiksi joutuneilta.

s—s.

Nevski Prospect vallankumouspäivinä